

HUS-yhtymän

TARKASTUSLAUTAKUNNAN LAATUOHJE

26.1.2023 Tarkastuslautakunta

SISÄLLYS

Tiivistelmä

1. Tarkastuslautakunnan tehtävät
 - 1.1 Sidonnaisuusilmoituksiin liittyvät tehtävät
 - 1.2 Tarkastuslautakunnan kokoukset
2. Arviointityön julkisuus
3. Ulkoisen tarkastuksen tulosalue
4. Arviointisuunnitelma, työohjelma ja arvioinnin toteuttamissuunnitelma
5. Arvioinnin periaatteet
6. Arvioinnin vuosikello
7. Arviointikertomus
8. Arvioinnin tietolähteet

TIIVISTELMÄ

Tarkastuslautakunnan laatuohjeessa määritellään tarkastuslautakunnan lakisääteisen arviointitehtävän toteuttamisen periaatteet.

Ohjeen tavoitteena on varmistaa yhtenäiset toimintatavat ja arviointityön korkea laatu ja vaikuttavuus.

Lisäksi ohjeen tavoitteena on lisätä arvioinnin menettelyjen avoimuutta ja ennakoitavuutta.

Tarkastuslautakunta on hyväksynyt ohjeen 26.1.2023.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT

TEHTÄVÄT HYVINVOINTIALUELAISSA

Yhtymäkokous asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Sen tehtävänä on

1) valmistella yhtymäkokouksen päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;

2) arvioida, ovatko yhtymäkokouksen asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet HUS hyvinvointiyhtymässä ja yhtymäkonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;

3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä talouden tasapainotuksen kannalta;

4) huolehtia hyvinvointiyhtymän ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;

5) valvoa, että 89 §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa sidonnaisuuksista noudatetaan, ja saattaa ilmoitukset yhtymäkokouksen tiedoksi;

6) valmistella yhtymähallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

TEHTÄVÄT HALLINTOSÄÄNNÖSSÄ (1)

Sen lisäksi mitä hyvinvointialueesta annetussa laissa säädetään, tarkastuslautakunta

1. seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tilintarkastajan tehtävien suorittamista sekä tekee tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
2. huolehtii, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen lain, hallintosäännön ja julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa,
3. tekee aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamiseksi mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla,
4. hyväksyy suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä ja nimeää ehdokkaat näiden tilintarkastajiksi,

TEHTÄVÄT HALLINTOSÄÄNNÖSSÄ (2)

5. merkitsee tiedoksi tilintarkastajan ilmoitukset tilintarkastussopimukseen kuulumattomista lisätoimeksiannoista,
6. hyväksyy ulkoisen tarkastuksen tulosalueen toimintaohjeen,
7. päättää tarkastuslautakunnan alaisuudessa toimivien virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta,
8. esittää arviointijohtajan virkaan ottamista, eron myöntämistä ja irtisanomista yhtymäkokoukselle ja
9. päättää arviointijohtajan palvelussuhteen ehdoista ja muista arviointijohtajaa koskevista asioista.

SIDONNAISUUSILMOITUKSIIN LIITTYVÄT TEHTÄVÄT

Tarkastuslautakunta valvoo hyvinvointialuelain 89 §:n mukaisesti sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset yhtymäkokoukselle tiedoksi vuosittain.

Tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta HUS-yhtymän verkkosivuilla.

Sidonnaisuusrekisterin toteutus hankintaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta (sidonnaisuusrekisteri.fi).

Tarkastuslautakunta on delegoinut 12.12.2022 § 13 arviointijohtajalle ilmoitusten tarkastamisen ja rekisteriin viemisen ja julkaisemisen.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOKOUKSET

- Vastuunalaisella tilintarkastajalla on läsnäolo- ja puheoikeus lautakunnan kokouksissa.
- Tilintarkastajalla ja lautakunnan määräämillä luottamushenkilöillä ja viranhaltijoilla on läsnäolovelvollisuus lautakunnan kokouksessa lautakunnan niin päättäessä.
- Yhtymähallitus ei voi määrätä edustajaansa tarkastuslautakunnan kokouksiin.
- Tarkastuslautakunnassa käsiteltävät asiat esittelee arviointijohtaja. Tarkastuslautakunta voi erityisestä syystä päättää, että asia käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta ilman viranhaltijan esittelyä.
- Pöytäkirjanpitäjästä päättää lautakunta. Kokousmenettelyssä noudatetaan muutoin hallintosäännön luvun 12 määräyksiä.

ARVIOINTITYÖN JULKISUUS

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TIETOJENSAANTIOIKEUS

Tarkastuslautakunnalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada hyvinvointialueen viranomaisilta ne tiedot ja nähtävikseen ne asiakirjat, joita se pitää tarpeellisina arviointitehtävän hoitamiseksi (611/2021, § 129).

- Työskentely perustuu kollegiaaliseen työskentelyyn ja päätöksentekoon.
- Oikeus on lautakunnalla toimielimenä ja liittyy lautakunnan asioiden valmisteluun.
- Tietopyyntö lautakunnalta ja pyynnön tulee perustua tarkastusintressiin.
- Oikeus ei koske konserniin kuuluvan osakeyhtiön tietoja.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN JÄSENET TOIMIVAT VIRKAVASTUULLA

- Salassa pidettävän tiedon paljastaminen ilman lakiin perustuvaa syytä merkitsee virkasalaisuuden rikkomista.
- Hyvän hallintokäytännön mukaista ei ole paljastaa ulkopuolisille suljetussa kokouksessa käytyjä keskusteluja.
- Luottamushenkilö voi halutessaan kertoa suljetussakin kokouksessa esittämänsä mielipiteet ja omien puheenvuorojensa sisällön ulkopuolisille. Toimielimen muiden jäsenten käyttämien puheenvuorojen julkista selostamista tai julkaisemista ei sen sijaan voida pitää asianmukaisena.

ARVIOINTITYÖN JULKISUUS

- Tarkastuslautakunnan toiminta on pääsääntöisesti julkista.
- Arviointikertomus ja arviointimuistiot ovat julkisia asiakirjoja. www.arviointikertomushus.fi.
- Arviointikertomukseen liittyvästä tiedottamisesta laaditaan viestintäsuunnitelma. Tavoitteena on tiedottaa laajasti eri sidosryhmiä ja HUS organisaatiota arviointikertomuksesta.
- Julkisuuslain mukaiset valmisteluasiakirjat esimerkiksi kuultavien kysymykset ja arvioinnin toteuttamissuunnitelmat merkitään salaisiksi siihen asti, kun arviointikertomus on hyväksytty.
- Tilintarkastaja merkitsee raporttinsa salaisiksi. Viime kädessä tilaaja vastaa raporttien luovuttamisesta ulkopuolisille ottaen huomioon julkisuuslain pykälät mm. liikesalaisuuksista.
- Arviointityön luonne edellyttää luottamuksellisuutta, jotta arviointikohteet voivat kertoa avoimesti asioistaan.

ULKOISEN TARKASTUKSEN TULOSALUE

ULKOISEN TARKASTUKSEN TULOSALUE

Tarkastuslautakunnan alaisuudessa toimii ulkoisen tarkastuksen tulosalue, joka on riippumaton yhtiönhallituksesta ja sen alaisesta toimivasta johdosta.

Tehtävistä määrätään tarkastuslautakunnan hyväksymässä toimintasäännössä.

Ulkoisen tarkastuksen tulosalueen johtajana toimii arviointijohtaja.

Arviointijohtajan henkilöstöhallinnollisesta toimivallasta on voimassa mitä hallintosäännössä on määrätty tulosalueen johtajasta.

Arviointijohtajan hankintavaltuuksista on määrätty hallintosäännön 65 §:ssä.

Arviointijohtajan henkilöstöhallinnollisena esihenkilönä toimii tarkastuslautakunnan puheenjohtaja.

Arviointijohtajan sijaisena toimii arviointipäällikkö.

Ulkoisen tarkastuksen tulosalueella on oikeus saada tehtäviensä toteuttamiseen tarvittava apu muulta HUS-yhtiön viranomaiselta.

ARVIOINTISUUNNITELMA JA TYÖOHJELMA

ARVIOINTISUUNNITELMA JA TYÖOHJELMA

Arviointityö on suunnitelmallista.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman toimikaudelleen.

Lisäksi lautakunta laatii arviointisuunnitelmaan perustuvan vuosittaisen työohjelman, joka määrittää arviointikertomuksen sisällön.

Suunnitelma voi tarkentua arviointityön edetessä, mutta merkittävistä muutoksista päättää lautakunta.

Osasta arviointeja laaditaan tarvittaessa arvioinnin toteuttamissuunnitelma, jonka ltk hyväksyy.

Arviointikertomusta valmistelemaan lautakunta perustaa toimikunnan, joka käsittelee arviointitekstit ennen lautakunnan käsittelyä ja arviointikertomuksen hyväksymistä.

Arviointikohteilla on mahdollisuus tarkastaa arviointitekstit mahdollisten virheiden ja väärinymmärrysten välttämiseksi.

ARVIOINNIN TOTEUTTAMISSUUNNITELMA OHJAA ARVIOINNIN TOTEUTTAMISTA

Toteuttamissuunnitelma sisältää

- Arviointiaiheen taustan, tavoitteen, arviointikysymyksen(t), menetelmät, rajaukset ja arviointikriteerit.
- Tarkastuslautakunnan kokoukseen kuultavaksi kutsuttavat viranhaltijat, arviointikohteen vastuuhenkilöt tai asiantuntijat.
 - Ennen kuulemista kuultavat saavat arviointikysymyksestä johdetut tarkemmat ennakkokysymykset.
 - Kuulemisen lopuksi lautakunta keskustelee, ohjaa valmistelua ja määrittelee asiat, joita tulee selvittää lisää.
- Tiedonhankintatavat.

ARVIOINNIN TOTEUTTAMISSUUNNITELMA

Arviointiaihe		
Päätös arvioinnista		
Aloittamisaika	Valmistumisaika	Vastaava valmistelija, muut valmistelijat
Arviointiaiheen johdanto/tausta		
Lähteet		
Arvioinnin tavoitteet		
Rajaukset		
Aineistot ja menetelmät		
Arvioinnin vaatimat resurssit		

Valintakriteerit

Kriteeri	Perustelu/täsmennys
Sisältyykö aihe strategiaan ja/tai talousarvioon?	
Onko tavoitteelle asetettu mittari ja tavoitearvo talousarviossa?	
Onko aihe kustannusvaikutuksiltaan merkittävä?	
Onko aiheella merkittäviä välillisiä tai jälkikäteen syntyviä taloudellisia vaikutuksia?	
Onko aihe muilta vaikutuksiltaan merkittävä? - hyvinvointi - terveys - turvallisuus - ympäristö - organisatoriset vaikutukset	
Onko aihe terveystaloudellisesti ajankohtainen tai tulevaisuudessa merkittävä?	
Onko aiheesta jo olemassa olevaa arviointitietoa?	
Onko aiheen arviointi mahdollista toteuttaa ja saada siitä käyttökelpoista tietoa?	
Onko aihe keskeinen HUSin toiminto, jota ei ole arvioitu kuluvana toimikautena?	

ARVIOINNIN PERIAATTEET

TAVOITTEENA ON HUSIN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

- Tarkastuslautakunta arvioi toimintaa ja taloutta **tuloksellisuuden** ja **tarkoituksenmukaisuuden** näkökulmasta.
 - **Tuloksellisuuden** näkökulmasta lautakunta arvioi tuottavuutta, vaikuttavuutta, kustannusvaikuttavuutta, tehokkuutta sekä palvelujen ja työelämän laatua.
 - **Tarkoituksenmukaisuuden** näkökulmasta lautakunta arvioi saavatko asiakkaat sitä julkista hyötyä, mitä palveluilla tavoitellaan. Arvioinnilla selvitetään, onko toimintatavoilla saavutettu tavoiteltuja vaikutuksia. Tarkoituksenmukaisuus voi olla myös taloudellisuuteen liittyvä kysymys.
- Arvioinnit on tarkoitettu ensisijaisesti päätöksenteon tueksi mutta ne palvelevat myös HUSin johtoa, henkilöstöä, asiakkaita ja alueen kuntalaisia sekä sitä kautta yhteiskunnallista vaikuttavuutta.
- Arviointityötä ohjaavia periaatteita ovat riippumattomuus, objektiivisuus ja luotettavuus. Tavoitteena on näyttöön perustuva arviointi.

TALOUSARVIOSSA ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Lautakunta arvioi tavoitteiden toteutumista seuraavasti:

- Tavoite on **toteutunut**, kun tavoitellut tulokset on saavutettu täysin tai jos saavuttamatta jääneiden tulosten osuus on vähäinen ja epäolennainen.
- Tavoite on **toteutunut osittain**, kun vähintään puolet tavoitteesta on saavutettu. Osittaisen toteutumisen arviointia sovelletaan moniosaisiin tai -ulotteisiin tavoitteisiin. Osittaisen toteutumisen arviointia ei käytetä silloin, kun tavoite on tunnusluku.
- Tavoite **ei ole toteutunut**, kun tavoite ei ole toteutunut miltään osin tai vain alle puolet osatavoitteista on saavutettu.
- Tavoitteen **toteutumista ei voida arvioida**, jos esim. tavoitteen toteutumiseen liittyvää tietoa tai mittaria ei ole saatavilla.

ARVIOINTI JOHTAA HAVAINTOIHIN JA SUOSITUKSIIN

Tarkastuslautakunta antaa arviointikertomuksessaan suosituksia toiminnan kehittämiseksi.

Havainnot, joihin suositukset perustuvat esitetään arviointikertomuksen luvuissa kunkin aiheen yhteydessä.

Tarkastuslautakunta luokittelee suositukset niiden tärkeyden perusteella

- suositukset, joiden toimeenpano on välttämätöntä esim. lainsäädännön vaatimusten noudattaminen
- suositukset, jotka ovat tärkeitä toiminnan tuloksellisuuden parantamisen näkökulmasta
- suositukset arvioinnin kohteena olleille tulosalueille

Lautakunta seuraa antamiensa suositusten vaikuttavuutta (ns. jälkiseuranta).

ARVIOINNIN VUOSIKELLO

10-12

Joulukuu

- Ltk kokous
- Yhtymäkokous
- HUS-yhtymän talousarvio
- Audit-ryhmän kokous

Marraskuu

- Tarkastuksen ja arvioinnin työohjelmien yhteensovittaminen
- Ltk kokous

Lokakuu

- Ltk kokous
- Tulosalueen TA ltk:lle

7-9

Syyskuu

- Ltk kokous
- Audit-ryhmän kokous

Elokuu

- Ltk kokous

Heinäkuu

- Vuosilomat

Ulkoisen tarkastuksen vuosikello



SEURATAAN VUODEN AIKANA:

- Yhtymäkokous - ja hallitus
- Konsernijaosto
- Lautakunnat
- Tulosalueiden toiminta
- Yhteistyö HYV-alueiden ja Helsingin kanssa
- Strategian toteutuminen

1-3

Tammikuu

- Ltk kokous
- Työohjelman hyväksyminen
- Arviointikertomusta valmisteleva toimikunta
- Ulkoisen tarkastuksen tulosalueen tilinpäätös ja toimintakertomus

Helmikuu

- Ltk kokous
- Arviointikertomusta valmistelevan toimikunnan kokous

Maaliskuu

- Ltk kokous
- Arviointikertomusta valmisteleva toimikunta
- Audit-ryhmän kokous

4-6

Huhtikuu

- Ltk kokous
- Tilinpäätös, tilintarkastuskertomus
- Arviointikertomuksen hyväksyminen

Toukokuu

- Ltk kokous
- Arviointikertomuksesta tiedottaminen

Kesäkuu

- Ltk kokous
- Yhtymäkokous
- Hallituksen lausunto arviointikertomuksesta
- Ulkoisen tarkastuksen TA valmistelu
- Kysely arviointikertomuksesta
- Audit-ryhmän kokous

ARVIOINTIKERTOMUS

ARVIOINTIKERTOMUS

Tarkastuslautakunta laatii kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Arviointikertomus on lautakunnan näkemys siitä, miten hallitus ja viranhaltijat sekä kuntayhtymän tytäryhteisöt ovat onnistuneet strategian toteuttamisessa.

Lautakunta nostaa arviointikertomuksessa esiin kehittämiskohteita ja havaitsemiaan epäkohtia, mutta myös hyviä toimintatapoja.

Yhtymähallitus antaa yhtymäkokoukselle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomuksen johdosta ryhdytään.

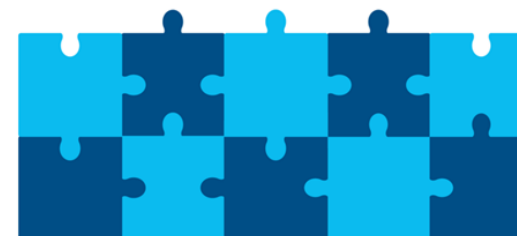
Arviointikertomus käsitellään yhtymäkokouksessa tilinpäätöksen yhteydessä.

HUS⁺



HUS⁺

Tarkastuslautakunnan
arviointikertomus 2022



www.arviointikertomushus.fi

ARVIOINNIN TIETOLÄHTEET

ARVIOINNIN TIETOLÄHTEET

- Tilinpäätös ja toimintakertomus -asiakirja
- Talousarvio
- Pöytäkirjat
- Viranhaltijoiden ja asiantuntijoiden kuulemiset lautakunnan kokouksissa
- Muut raportit esim. henkilöstökertomus, laaturaportit, riskiarviot
- Tietoaltaaseen tehdyt pyynnöt
- Kyselyt, haastattelut ja kirjalliset tietopyynnöt
- Selvitykset ja tutkimukset (kirjallisuushaut)
- Tilastoaineistot
- Arviointikäynnit
- Tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen raportit

HUS Ulkoisen tarkastuksen tulosalue

Trooli-talo 4. krs., Kalasatama

Tynnyrintekijäncatu 1 C, 00580 Helsinki

PL 781, 00029 HUS

www.arviointikertomushus.fi